

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון כ"ח תשרי תשע"ט | דף היומי בבלי: מנחות נח.
דף היומי בהלכה: מסעיף ג' עד סעיף ד'.
מוסר: זכור למרים פרק כ' מ"ונראה עוד לבאר" עד "ונחזור עתה לעניננו".
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק כ"ב עד פרק כ"ב 'שנאת הרבנות'.

הדף היומי בהלכה

החש כאב חזק באבר פנימי - האם מותר לחלל את השבת לצורך ריפוי?

השבת לצורך בירור הענין. ובמקרה של כאב חזק בכליות, כיס המרה וכיוצא בהם, שהנסיון מורה כי כאב חזק באברים אלו מעיד על דלקת שנוצרה או 'אבנים' שהצטברו בהם - בודאי מותר לחלל את השבת לצורך ריפויים.
[שו"ע שכת, ג-ד, משנ"ב ז, ח, ט ו"טז, וביה"ל ד"ה דוקא, (וראה עוד שם); ביאורים ומוספים דרשו, 17]

חכמינו ז"ל אמרו שכל 'מכה' באבר פנימי, נחשבת כסכנה לחיי החולה, ויש לחלל את השבת לצורך ריפוייה; אלא אם כן ידוע כי לא נשקפת סכנה לחייו, או שלא נשקפת סכנה מיידית, וניתן להמתין למוצאי שבת. ו'מכה' - פירושה שאירע קלקול מסוים באבר הפנימי מחמת מכה מבחוץ, או פצע שהתהווה בו, וכדומה. ואף כאשר לא ידוע על מכה או פצע, אך החולה חש כאב חזק באבר פנימי, וחושש כי הוא נובע ממכה או מפצע בלתי ידועים - יתכן שמותר לחלל את

הדף היומי בהלכה

האם מותר להחזיר שן למקומה בשבת?

לטפל בשן לאחר השבת באופן שתשוב ו'תיקלט' - יש מתירים להחזירה, ויש שאוסרים אף לומר לגוי לעשות כן, משום שלדעתם החזרת השן למקומה אסורה מדאורייתא משום מלאכת 'בונה', ואדם שנעקרה שינו אינו נחשב כחולה, ואסור לומר לגוי לעשות מלאכה לצורך כזה.
[שו"ע שכת, ג, משנ"ב ז, ח ו"י; וראה ביה"ל ד"ה ומצטער; ביאורים ומוספים דרשו, 11; וראה שם, 10; וראה עוד ארחות שבת כ, הע' סז]

הסובל מכאבי שיניים חזקים, אשר יתכן כי מקורם בדלקת בשורש השן, או שקיימת נפיחות רבה סביב השן, וכן אם קיימת מוגלה (רבה) בחניכיים - מותר לחלל את השבת לצורך ריפויים; אלא אם כן ידוע כי לא עתיד להתפתח מצב של סכנה מיידית. וסתמת חור בשן, אסורה, משום שהחור אינו מהווה סכנה. ואם כאבי השיניים גורמים לחולשה כללית של הגוף - מותר בכל מקרה לטפל בהן על ידי גוי.
ומי שנפלה שינו, ואם יחזירה למקומה תוך זמן קצר ויחזיקה שם, יוכל הרופא

הדף היומי בהלכה

האם מותר לחלל את השבת עבור צורכי החולה שאין בהם תועלת רפואית?

טועים בהבחנה בין הפעולות השונות, וממילא נחשבות כלל הפעולות כ'הצלה'. אולם, לדעת ראשונים רבים, מותר לעשות רק פעולות המרפאות את המחלה, או שמונעות את התפשטותה ואת החמרתה. ולהלכה, פעולות שאיסורן מדאורייתא אשר אין בהן תועלת רפואית, ראוי לעשותן על ידי גוי.
[שו"ע שכת, ד, משנ"ב יד, וביה"ל ד"ה כל; ביאורים ומוספים דרשו, 15]

יש מהראשונים שסוברים, שההיתר לחלל שבת לצורך חולה שיש בו סכנה, אמור גם בצורכי החולה שמניעתם אינה מסכנת אותו. וטעם ההיתר - שמאחר ומתעסקים במצות הצלת הנפש שהשבת נדחית מפניה, כל עוד לא הסתיימה המצוה, נדחית השבת גם מפני החלקים שאינם מעיקר המצוה.
ועוד, אילו לא הותר חילול השבת עבור צורכי החולה שאין בהם תועלת רפואית, היו אנשים נמנעים מעשיית הפעולות שכן נדרשות לרפואתו, או שהיו

לאור טענותיו של השוכר הכושי על הליקויים החמורים שבדירה, כבר היה נראה ליהודי שהוא עומד להפסיד במשפט - אלא שאז שאל השופט את השוכר: "האם שילמת שכירות לכל הפחות פעם אחת?"

למה לא כדאי להתחיל את השנה עם 'תירוצים'?

הרבה להגן על השוכרים, אלא שלא היה בידו עשות מאומה. עד ששאל השופט את הנכרי: האם פרעת את דמי השכירות לכה"פ פעם אחת? נזדעק הגוי: לא ולא, וכי עלי לשלם על דירה כזאת? אז נענה השופט: אכן נודע הדבר כי רמאי וגנב אתה, כי אם היינו רואים שבתחילה שילמת את חובך היה מקום לקבל את כל טענותיך, אך ברגע שמעולם לא שילמת, הרי לנו הוכחה מוכחת שמעולם לא היה בדעתך לשלם, וכל אלו הטענות אינם אלא תירוצים, כי אין ברצונך להוציא מכיסך אפילו שווה פרוטה, צא עתה ושלם לו מרישא ועד גמירא מימי ישיבתך בזה הבית.

הגה"צ רבי אלחנן היילפרין גאב"ד ראדומישל זצוק"ל שהיה דר בגולדרס גרין, היה מוסיף ללמוד ממעשה זה על התשובה והקבלות אשר הננו מקבלים ע"ע בימים הנוראים והקדושים, כי אך עוברים הימים הקדושים ומיד מתחיל כל אחד עם תירוציו - אם מעניני פרנסה וגידול בנים, או החברותא שאינה טובה, הישיבה והכולל אינם טובים וכו'; והנה אם 'שילם' לכה"פ בתחילת הדרך את קבלותיו, יש מקום לומר כי אכן צדק יש בתירוצים אלו, אבל מי שמיד בראשית השנה, כשעדיין לא קיים תשובתו כבר מוצא תירוצים מדוע אין בידו להשלים קבלותיו, הרי"ז מטיל ספק כי מעולם לא היו קבלותיו באמת...

(באר הפרשה)

מעשה היה בעיר הבריה לונדון, ביהודי שהיה בעה"ב על כמה וכמה בנינים בשכונת גולדרס גרין והיה משכירם לאחרים ומהם מקור פרנסתו. הלה היה מקפיד שלא להשכיר מדירותיו לגויים - כושים שחורים, בהיותם ידועים כעם קשה - גנבים וגזלנים שאינם פורעים חובם בדמי השכירות... עד שהגיעו זמנים קשים על העולם וכל מסחר הנדל"ן ירד מטה מטה, ועמדו הרבה מדירותיו ריקניות משוכרים. באותם הימים בא לפניו גוי כושי שרצה לשכור אחת מדירותיו, הלה העמיד פני עשיר וסוחר גדול ואף סיפר שתחת רשותו כמה וכמה חנויות מסחר, על כן הסכים היהודי והשכיר לו אחת מדירותיו שעמדו ממילא ריקם. עבר חודש ושניים גם שלושה וארבעה, ואין קול ואין ועונה, הנכרי נתגלה כגנב מומחה ולא אבה לשלם על שכירות הדירות אף לא פרוטה אחת... משכלו כל הקיצין קראו היהודי לבית המשפט. בהגיע עת המשפט שמע השופט את טענתו ושאל את הגוי: ומה תשובה יש לך? ויען הנכרי ויאמר, שאינו צריך לשלם לבעליו כי מתחילה היו לו רק צרות בדירה - המים לא הוחמו מעולם, צבעם של קירות הבית היו מתקלפים בכל עת יותר ויותר, דלתות הבית הרעישו ברעש נורא מחמת החלודה, המים אשר בכיור היו דלוחים, בחורף שלטה הצנינה ובקיץ שלט החום - וכיו"ב הרבה מטענות ותירוצים שאי אפשר להוכיח שאין הצדק עמו. וכבר היה נראה ליהודי כי הוא עומד להפסיד במשפט - בפרט אחר שהשופטים שם ידועים כשונאי ישראל, ולא עוד אלא שחוקי המדינה מסייעים

לפני מנחה ניגש הגר"ח קנייבסקי אל החזו"א ושאלו האם לומר את התפילה על עצירת גשמים כהכרזת הבד"ץ בירושלים. ענה החזו"א: "אין גשם? אל תדאג, עוד יהיה הרבה גשם!". ולפתע באמצע התפילה החל לרדת גשם זלעפות!...

משיב הרוח ומוריד הגשם

תדאג, עוד יהיה הרבה גשם!" ולפתע באמצע תפלת מנחה ירד גשם זלעפות! לאחר מנחה נכנס לחזו"א ואמר לו: "מופת אירע פה!"... והחזו"א חייך. וציין כך על מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל את דברי הגמ' בכתובות (ה). "מיתבי, השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע, הכי קאמר, מעשה ידיהם של צדיקים מי מגיד, הרקיע. ומאי ניהו, מטר".

(דברי שיח מתוך 'דרך שיחה')

סיפר מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א, שחורף לא אחד היה גשם, והבד"ץ בירושלים הכריזו לומר תפלה על עצירת הגשמים. והנה כיבדו אותו באותם ימים להיות חזן במנחה בבית של החזו"א, ובא ושאל את החזו"א האם לומר את התפלה על עצירת הגשמים.

החזו"א שאלו: למה לומר תפלה זו? וענה לו שכך אמרו הבד"ץ. שאל אותו החזו"א: למה הם אמרו, והשיבו: כי אין גשם. אמר לו החזו"א: "אין גשם? אל

ביפו התגורר לפני כיובל שנים גברא רבה, שהיה מכונה "הסנדלר". החזון איש זצ"ל החשיבו לאיש מורם מעם. הסטייפלר זצ"ל שאל פעם את החזון איש מהי הגדלות של אותו סנדלר, והחזון איש השיב: "הנקיות שלו בממונות. להיות אויס געהאלטן בממונות עד כדי כך, זו מעלה שקשה להשיגה, כמו ללמוד תורה"

רבי ראובן קרלנשטיין זצוק"ל עם מעשים מיוחדים על הזהירות בממונות של גדולי ישראל

חכם ויוסף לקח". להשיג על שווה פרוטה של חברו! אמר פעם מי שאמר: כדאי להפסיד הון רב, העיקר לא להכנס חלילה לחשש גזלה.

מגזל והונאה לא מרוויחים!

מתעניינים אצל מוכר הירקות: האם המלפפונים טריים, האם הם מהיום? והוא משיב: "כן בודאי, עכשיו הגיעו".

א שטיק ליגינער! (שקרן!) וכי עכשיו הכנסת אותם? כבר שלושה ימים הם מונחים כאן על הדוכן. אבל המוכר הזה מעוניין להרויח וחושב לעצמו: "אם אני משיב שהם משלום הוא לא יקנה ולא ארויח, לכן אני מוכר לשקר כדי להרויח". חושבים שמרויחים! אבל זו טעות. אדרבא, מפסידים - ביטער און זויער [-מר וחמוץ].

וכי מגזלה אפשר להרויח?! מה כתוב בפסוק? "עושה עושר ולא במשפט בחצי ימיו יעזבנו" (ירמיהו י"ז, י"א). מי עוזב את מי? לפעמים הכסף עוזב את האדם, זו חצי צרה. אבל לפעמים האדם עוזב את הכסף, והולך לישון... "ומקיים אמונתו לישני עפר"... האם מרויחים משהו מרמאות?! געוואלד.

"תגידי דאזני, האם השאלת ממני מקדחה? חושבני שעדיין לא החזרת אותה". הוא נשבע בחיי אביו שלא זוכר שהשאל ממנו מאומה. אבא שלו כבר שלושים שנה בגן עדן, אך הוא נשבע בחייו...

ואז, לאחר שבוע הוא נזכר: אוי, כן, אחרי סוכות שלחתי את הילד להשאל ממך, אוי שכחתי לחלוטין...

לפעמים הוא באמת שכח, ויש מעטים שמרמים ממש, ה' ירחם. מה אתה חושב, שאם תרמה תרויח? וכי אפשר להרויח מהונאה? ומגזל? אין אפשרות להרויח כלום!

התורה צועקת: "למה זה אתם עוברים את פי ה' והיא לא תצלח", אי אפשר להרויח מגזל!

מי ה"מוצלח"?

כאשר הייתי באמריקה, סיפר לי יהודי ותיאר בהתפעלות מעצמו "עד כמה אני מוצלח". הוא סיפר ספור שלם על עצמו, וכלל לא עלה בדעתו שמעשיו היו עוולה גמורה. האיש עבד כפועל במפעל לצביעת בדים. בעל הבית היה יהודי דתי, והוא מינה לתפקיד 'מנהל עבודה' - כושי גוי.

"כזו חוצפה נוראה!" - כך הוא מספר לי. "מנהל העבודה מקבל משכורת פי עשרה ממני, ואני נשאר פועל פשוט. כזה בעל הבית אידיוט, והוא עוד יהודי דתי! התבוננתי וראיתי כי זו לא 'תורה גדולה' לעבוד כ'מנהל עבודה' וגם אני יכול הצליח בעבודה כמותו. מה עשיתי? למדתי את בעל הבית לקח, עד שנאלץ לקחת אותי למנהל עבודה... שמת לו רגל. איך?

"בהפסקה, בשקט, ניגשתי למיכל שבו טובלים את הבדים, לקחתי גלון שחור ושפכתי לתוך המיכל. ראה בעל הבית מה שקרה וצעק על מנהל העבודה הכושי: 'מה עשית לי?!'. חלפו עשרה ימים, לקחתי גלון אדום ושפכתי למיכל של הצבע הלבן. היה הפסד של אלפי דולרים. בעל הבית ראה את המצב, שילח את מנהל העבודה הכושי. ונהיית מנהל עבודה במקומו... אין ברירה", סיים היהודי: "אם אתה רוצה להרויח אתה צריך לפעול ככה. אחרת זה לא הולך!". סיימתי להקשיב, ואמרתי לו: "גזלן שכמוך! הזקת לגוי? הזקת ליהודי? באלפי דולרים!" אך הוא לא הצליח כל כך להבין מה שאני רוצה ממנו. הוא חשב את ההיפך - "אני מוצלח"... ו"ככה זה במסחר... אין ברירה", כי "זו חוצפה ורשעות שאני אהיה פועל פשוט, והכושי הוא יהיה מנהל!"

כל הסיפור החזיק מעמד סך הכל חודשיים, לא יותר. כי סיפר לי שאחר כך בעל הבית פשט את הרגל מסיבות אחרות, המפעל נסגר, וכעת יותר מחצי שנה שהוא חי מלשכת הסעד. כן, ה'מוצלח' הזה, שנהיה מנהל עבודה, לחודשיים

"כי מלאה הארץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם" (בראשית ו', י"ג)

ביפו התגורר לפני כיובל שנים גברא רבה, שהיה מכונה "הסנדלר". אמרו כי החזון איש זצ"ל החשיבו לאיש מורם מעם. עוד אמרו, כי הסטייפלר זצ"ל שאל פעם את החזון איש מהי הגדלות של אותו סנדלר, והחזון איש השיב: "הנקיות שלו בממונות. הוא [מושלם וזך לחלוטין] בענייני ממונות, ולהיות אויס געהאלטן בממונות עד כדי כך, זו מעלה שקשה להשיגה, כמו ללמוד תורה". כך מפי השמועה.

אספר לכם מעשה נורא. יהודי נכנס לחפץ חיים זצ"ל בעת שישב בבית הכנסת וביקש ממנו המלצה. החפץ חיים הסכים לתת לו המלצה, אבל כדי לכתוב צריך נייר, ולא היה לו בבית המדרש נייר [פעם הדפים היו נדירים יותר מהיום]. על השולחן היה מונח דף. הלך היהודי שנוקק להמלצה לקח את הנייר ואמר: "הנה נייר".

"נייר של מי זה?"

"לא יודע" - השיב האיש, "נראה שהנייר הפקר".

קם החפץ חיים והחל מתעניין אצל הראשון שישב שם: "סליחה, הנייר הזה אולי שלך?", כך הלך מאחד לשני.

הוא כבר איבד את הסבלנות - "מה זה בסך הכל, נייר, שוה פרוטה, האם צריך לעשות מזה עסק?". הגיב החפץ חיים לתמיהתו: "הנייר הזה אכן לא שווה יותר מפרוטה שחוקה, ואולי משהו יותר מפרוטה, אבל אם אקח אותו, אהיה גזלן. עברתי על 'לא תגזול' ומהחטא הזה יכול להברא מלאך משחית שבכוחו לשרוף את כל ורשה!"

היום ב"ה, יש לכל אחד טלפון וטלפון נייד - בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך... אבל פעם לפני עשר, חמש עשרה שנה לא היו טלפונים בכיסים. לפעמים כאשר נכנסו למשרד, והיה צורך להרים טלפון דחוף, היו ניגשים לאחד הפקידים ושואלים: "האם אפשר להתקשר?"

"כן, בבקשה!"

האיש הנכנס לוקח את הטלפון ומתקשר.

מה זה?! וכי הטלפון שייך לפקיד?! האם יש לו אישור לתת לך להתקשר?! והפקיד עצמו, כאשר יושב במשרד שעות ארוכות עומד ונוקש בטלפונים לכל הכיוונים, למזרח ולמערב. רגע, של מי הטלפון? האם בעל הבית נתן לך רשות? מה ההוכחה שאינו נתן לך רשות, כי אם באמת הוא מרשה לך, מדוע כאשר הוא נכנס למשרד מיד אתה מסיים את השיחה?

"לא נעים, לכן אני מסיים את השיחה..."

"מדוע לא נעים? כי אתה יודע שזו גזלה... לכן לא נעים לך".

אני הולך ברחוב ורואה שמדביקים מודעות על העמוד. לאחר חמישה רגעים עומד משהו ליד העמוד ובלתי משים קורע חצי מודעה.

"מה אתה קורע? זו מודעה של פלוני מוכר האתרוגים לסוכות, מדוע אתה קורע?" "אני סתם משחק..."

זו הרי גזלה! ממי תבקש מחילה? ושמא, חלילה, תצטרך לבוא בגלגול על כזו קריעה! געוואלד!

כיון שאמרו חז"ל "רובם גזל" - רוב אנשי העולם נכשלים בגזל, לכן יש צורך בחיזוק רב בענין הזה.

וכפי שאמרנו הדברים הקטנים הללו הם בערכנו - עברות שאדם דש בעקביו. "תולה לי חמש ש"ח"

"כן בבקשה... מתי תחזיר את זה?"

"מחר בבוקר מיד"

והוא שוכח. הוא יחזיר כאשר יהיו שלושה ימים ראש חודש...

לויט כסף? תרשום בפנקס או בלוח וכן תזכור להחזיר. אם לא - זו גזלה! אפשר לציין ולתת דוגמאות הרבה, רשימה שלמה, אבל תחשבו לבד. "ישמע

(המשך) ביפו התגורר לפני כיוכל שנים גברא רבה, שהיה מכונה "הסנדלר". החזון איש זצ"ל החשיבו לאיש מורם מעם. הסטייפלר זצ"ל שאל פעם את החזו"א מהי הגדלות של אותו סנדלר, והחזו"א השיב: "הנקיות שלו בממונות. להיות אויס געהאלטן בממונות עד כדי כך, זו מעלה שקשה להשיגה, כמו ללמוד תורה"

הדפיסו קבלות חדשות והוא מאן שנית. מדוע? כי ציירו שם שני נרות: "אצלנו לא מדליקים נרות לעילוי נשמת הנדיבים, והם יחשבו שאנו כן מדליקים, וזה לא נכון"... נאלצו להדפיס קבלות אחרות בשלישית.

קרה שבמכתב לנדיבים כתבו, כי הישיבה מחזיקה כך וכך אברכים. כאב לו ה'שקר'.

"מה שקר? וכי המספר לא נכון?" - תמהו.

"לא, מספר האברכים נכון, אבל כאשר כותבים 'מחזיקה אברכים', משמעות הדבר - החזקה מושלמת, והאמת כי אנו רק תומכים במידת מה"... וביקש שישנו את הנוסח במכתב.

ואלו רק דוגמאות...

(מתוך יחי ראובן, בראשית)

ימים בלבד... הוא חשב שיוכל להרויח משהו מהגזלה. א מוראדיגע זאך. לא עולה על הדעת שזו גזלה...

הכל נעשה מכסף נקי!

רבי מרדכי שולמן זצ"ל, ראש ישיבת סלבודקה, כשנה לפני הסתלקותו ישב פעם במרפסת ביתו, הסתכל החוצה לעבר בנייני ישיבת סלבודקה הסמוכים, ואמר לרעבעצין ע"ה: "את רואה את הבנין הגדול לאכסניה לתלמידים, שנבנה בשנים האחרונות? כל לבנה נקיה, ללא ממון אחרים, כל טיח ואבן קיר שהונחו, נקיים ללא חששות. הכל נעשה מכסף כשר בתכלית".

סיפר לי המזכיר שליט"א של ישיבת סלבודקה, כי כאשר הדפיסו לראשונה 'קבלות' יפות עם ציור של בנין הישיבה ועוד, כדי לתת לכל תורם כסף לישיבה, הראו אותן לרבי מרדכי שולמן, והוא מאן להשתמש בהן מחמת חשש גניזה.

ביום שני הקרוב, בשקט ובדממה בלא הרבה רעש וצלצולים מאות נבחני תכנית קנין ש"ס יבחנו במבחן אחד על 2250! דפי גמרא

אשריהם תלמידי חכמים...

הדף עד לקו הסיום. כשחשבוני היה, שבשלב הזה, אחרי שלמדתי כל דף כבר חמש שש פעמים, לוקח לי כל דף כעשר עד שתיים עשרה דקות, ובעיקרון סכום השעות שיש לי להקדיש לזה בשבוע אחד אמור להספיק לחזרת כל החומר. אך בתכל'ס, הדברים לא היו בדיוק כך, ביום הראשון הייתי לומד עשרים דף, ביום השני עשיתי אתנחתא קצרה ורק הספקתי עשר דפים, וכמעשהו בשני כך מעשהו בשלישי, עד שכל השבוע התמסמס לו ובקושי עברתי על מחצית או שני שלישי מהחומר.

בסייעתא דשמיא, ובהשגחה פרטית התוועדתי למושג 'לנצל את המלא'. ואז נפל לי האסיון, בשבוע הבא, אני רוצה לעבור את המבחן על 120 דף, מאמצע מסכת עבודה זרה, עבור במסכת הוריות, ועוד כשמונים דף ממסכת זבחים, הפעם הולכים לעשות את זה באופן מסודר ומתוכנן, ב'לנצל את המלא' עם שעון ועם מעקב; לא עוד שבוע שלם ל 120 דף, אלא כל יום מיועד ל-24 דף, 12 דף בשעתיים וחצי בבוקר לפני העבודה ו-12 דף בשעתיים וחצי בערב, בכל שעה ורבע אני צריך לעבור על שש דפים, ובכל עשר - שתיים עשרה דקות בערך אני צריך לדפדף לדף הבא.

כך, ביום ראשון בבוקר, התיישבתי עם הגמרא, וכמובן שעון, והשעון התחיל לתקתק, ועמו גם הדפים, ביום ראשון בערב לא האמנתי בעצמי עד כמה שזה עבד, זה עבד, ועוד איך עבד, הספקתי ביום אחד, בקצת יותר מארבע שעות, לשנן 24 דפי גמרא!!!

וכמעשהו בראשון, כך מעשהו בשני ובשלישי, וברביעי ובחמישי, עד שבלי שיש הגעתי לקו הסיום, ואז בלב רגוע ובמוח מיושב ניגשתי למבחן המסכם. כשהוא מפטיר בהתרגשות; את האושר ואת הסיפוק שמרגישים, אי אפשר להעביר ולתאר על הדף בכלל, זה משהו עצום, ששזה כל מאמץ, ובפרט שזה לא כל כך קשה, אם רק מתכננים נכון, ונצמדים לתכנון ככל האפשר, אפשר לעמוד בכך בקלות.

מה אתה עונה לאלו הטוענים שהם לא יכולים לעשות את זה? אני מבין אותם. הוא מתחייך. גם אני, אם מישהו היה מגיע אלי לפני שלש שנים ואומר לי שבעוד שלש שנים אלמד אלף דף ואבחן עליהם, הייתי מסתכל עליו כמי שנפל מהירח על הצד הלא נכון, אבל למעשה זה קרה, ובמשפט קצר: "אל תאמר שאתה יכול, הרבה אנשים עושים את זה!"

מבחינתך, אנו מעיזים לברר, הגעת ליעד שלך? לא. נענינו בתשובה החלטית ופסקנית. פעם לא הייתי חולם על זה, אך כעת אחר שאני זוכה כבר כמה שנים להיבחן כל חודש על החומר וכן כל ארבע חודשים על ה-120 דף, אני כבר מצפה ומייחל לתחילת המחזור ה'דף היומי' הבא, בה אצטרף כל כוחי ומוחי לתכנית 'קנין ש"ס' ולזכות אכן ללמוד, ובעיקר העיקרים לדעת את כל הש"ס!

מה תרצה להעביר לקוראים? יש הרבה נקודות חשובות שאפשר להגיד, אבל העיקר הוא 'תפסיקו לעשות טובות'. אל תלמדו עבור אף אחד, לא עבור בני המשפחה ולא עבור אף בן אנוש, רק תשבו לעצמכם ותחליטו ללמוד עבור עצמכם, עבור הסיפוק האישי שלך, ותבחרו לעצמם את הפרויקט והתכנית המתאימה לכם, ואז בסייעתא דשמיא וודאי כבר תמצאו את הדרך להגיע לפסגה. לא נותר לי אלא לאחל לכולם, שכל אחד ימצא את הפרויקט האישי שלו בתורה. ובעזרת השם יתברך נעשה ונצליח. אמן.

שליחת תגובות לכתוב המאמר, כתבו ל: a0533185209@gmail.com

הרה"ח אהרן כהן

בשבוע הבא זה יקרה. ביום שני, בשקט ובדממה בלא הרבה רעש וצלצולים יבואו ויתאספו בארבע מוקדים ברחבי ארץ ישראל מאות נבחני תכנית קנין ש"ס למבחן בת כמה שעות על הלימוד מתחילת מחזור ה'דף היומי' הנוכחי עד מסכת מנחות דף נא: ובמילים פשוטות יותר הם יבחנו במבחן אחד על 2250! דפי גמרא. אשריהם תלמידי חכמים...

שאלת השאלות שנשמעת מפי כולם; איך הם עושים את זה? לצערנו ולשמחתנו השבוע אפילו לא ניסינו לראיין אחד מהנבחנים מהסיבה הפשוטה והמוכנת. מי יעז להפריע למישהו העומד שבוע לפני מבחן בכתב על 2250 דף?!

אך פטור בלא כולם, אי אפשר. על כן השבוע תפסנו לשיחה את ר' י. ר. מירושלים. לא. הוא עדיין לא נמנה על הנבחנים המאושרים, אך בהחלט הוא כבר באמצע הדרך לשם, כבר כמה שנים שהא זוכה להבחין כל חודש על 30 דף, כשבנוסף זוכה הוא כל ארבע חודשים להיבחן שוב ובפעם אחת על כל ה-120 דף! כך שלודאי הדברים יהיו לתועלת הקוראים, גם לאלו שכבר בדרך וגם לאלו שלעת עתה עדיין לא יצאו לדרך. איך עושים את זה?

איך הכל התחיל? מאז ומתמיד קינן בלבי חלום - לדעת את הש"ס, איני יודע מה הביא לחלום הזה, האם היתה זאת דרשה נלהבת מאיזה מלמד בחיידר, או שמא עיקרון שהחזיר איזה מגיד שיעור בישיבה קטנה, אך זאת ידעתי, אני רוצה לדעת (לא רק לסיים, לדעת!) את הש"ס כולו. אך למעשה, חלומות לחוד ומעשים לחוד...

הגעתי לגיל שלשים, וכשראיתי שאין בידי מכל הש"ס רק כמה מסכתות בודדות, הפנמתי, כי אם לא אזיז את עצמי איכשהו ברצינות, לא ירחק הזמן ועל קברי יוכלו לכתוב באותיות גדולות 'פה נטמן בעל החלומות', החלטתי אז, שאני את הבחינות החודשיות של 'דרשו' אני עובר כל חודש ויהי מה, יתהפך כל העולם פעמיים ואני את המבחן יעבור.

די קל היה להחליט, אך ליישם לא כל כך. הוא מפליט בחיור. בפרט בחודשים הראשונים עד שהתרגלתי לשינוי הרציני שעשיתי. מלימוד בניחותא כל דף כמה ימים ומחזרות איטיות ומומושכות, עברתי לקצב עקבי של לפחות דף ביום כשברוב הפעמים למען ההבנה הנצרכת אני לומד זאת אפילו פעמיים ושלש, כשצד זה אני מוכרח גם ללמוד שוב את הדף מאתמול כחזרה וכך כמובן גם הקדשת זמן לחזרה מהירה על כל שלשים הדף לפני הבחינה החודשית. שלא להזכיר את המניעות שצצו אז מדי חודש בחדשו אחת אחרי השנייה... אבל היום כשאני מסתובב לאחור ואני רואה מה שהספקתי בשנתיים וחצי האלו, כשבעוד חודשיים שלשה אגיע בעזרה ש"ת לדף האלף שעליו אני נבחן, אני יכול להגיד בפה מלא שהכל היה שוה.

איך אתה עושה את זה? המבחן של ה-30 דף הנערך פעם בחודש, הוא באמת לא משהו רציני, הוא מצטנע. בהמשיכו, כל לומד דף היומי שנבחן פעם אחד על החומר החודשי, כמובן אחר השקעה מינימלית נוספת לחזרה וסיכום הלימוד, לא יוותר כל מהר על זה, את הסיפוק והאושר שיש אחר השתתפות במבחן המסכם החודשי, ההרגשה של שלושים דף המונחים בקופסא זה משהו שלא ניתן לתאר. צריך פשוט לנסות פעם אחד. אך העניין המורכב יותר הוא המבחן המסכם של ארבע החודשים המגיעים ל-120 דף; וכאן הוא מנדב לנו מפרי ניסיונו; בתחילה, תכנתי להקצות שבוע שבו אשנן שוב בחזרה מהירה את כל ה-120

"כשיצאנו מהרב מטשעבין"

סיפר הגר"ש קובלסקי זצ"ל, "בעוד אני הייתי נרגש כולי מהזכות הגדולה לקבל היתר הוראה מהגאון הגדול מטשעבין - הגרב"צ פלמן לקח את היתר ההוראה שלו וקרעו לקרעים..."

"ללמוד כי צריך ללמוד, לא בשביל שכולם יגידו עליך שאתה לומד ויודע"

כל פרטיהם ודקדוקיהם בהירות וברורות להם. ואכן נסעו אל הרב מטשעבין, שבחן אותם ונהנה מאוד מידיעותיהם המלאות. לא היה פרט אחד שלא ידעו בו את כל השיטות עד ההכרעה למעשה. ומרוב התפעלות הוציא מיד דף ועט וכתב לשניהם כתב סמיכה והיתר הוראה על הלכות איסור והיתר.

ועתה, הוסיף הרב קובלסקי בעוונותיו וסיפר לאברכי הכולל, בואו ותראו את גדלותו של הגרב"צ. בזמן שיצאנו מהרב מטשעבין, ואני הייתי נרגש כולי על הזכות הגדולה שזכיתי לקבל היתר הוראה מהגאון הגדול מטשעבין, הרי הגרב"צ לקח את היתר ההוראה שלו וקרעו לקרעים... התפלאתי מאוד ושאלתי מיד - מדוע קרעת זאת? והוא השיב: 'עכשיו הרי אין לי צורך בהיתר הוראה הזה, כי הרי אינני רב ואף אחד לא ישאל אותי שאלות על ההלכות הללו. וגם אם תאמר שבמשך השנים אוכה להיות רב, הרי אז לא תעזור לי הסמיכה הזו, כי הרי זה יהיה רק בעוד 30-40 שנה, וכדי לענות אז על שאלות אצטרך ללמוד שוב את ההלכות, ולא יועיל לי הלימוד של היום. א"כ איזו תועלת יש לי בכתב סמיכה זה? הרי הדבר היחידי שאני יכול להרוויח מזה הוא רק שאוכל להראות לכולם, הנה הטשעבינער רב בחן אותי וראה שידעתי את כל ההלכות! בזה אני לא מעוניין...' ולכן מיד קרע את זה ולא סיפר לאף אחד בעולם שקיבל את כתב הסמיכה.

סיים הרב קובלסקי ואמר: "זוהי הגדלות האמיתית, ללמוד כי צריך ללמוד, לא בשביל שכולם יגידו עליך שאתה לומד ויודע".

(ע"פ שלמים מציון)

"ונדבר עתה מענוות המעשה, והיא תחלק לארבעה חלקים: בהתנהג עצמו בשפלות, בסבול העלבונות, בשנוא הרבנות ובורח מן הכבוד, בחלוק כבוד לכל" (מסילת ישרים פרק כב) בספר 'אנא עבדא' - תולדות חייו של הגר"ש שמואל צבי קובלסקי זצ"ל, מסופר (עמוד 72), כי ידיד נעוריו הגרב"צ פלמן זצ"ל סיפר פעם לבני משפחתו כמסיח לפי תומו כי אביהם הרב קובלסקי קיבל היתר הוראה מהגאון מטשעבין זצ"ל. בני המשפחה התפלאו על כך מאוד, שכן מעולם לא שמעו ממנו שזכה להיתר הוראה מהגאון מטשעבין, והדבר נשאר עבורם בגדר תעלומה. אבל כשנדע הענין לדודם הגאון רבי לוי רבינוב'ץ אמר להם, שאכן פעם הציע להרב קובלסקי בצעירותו שאולי ילמד איסור והיתר כדי שיוכל לקבל איזו משרה רבנית ולהתפרנס ממנה, והוא גילה לו אז שיש בידו היתר הוראה מהרב מטשעבין. ומה באמת היה בסוד הדברים? הגר"ד עובדיה שליט"א שלמד בכולל אצל הגרב"צ פלמן זצ"ל, סיפר את הסיפור כפי ששמעו מהרב קובלסקי, שהיה בא פעמים רבות לכולל כדי לשוחח עם הגרב"צ בלימוד, ופעם אחת שוחח עם אברכי הכולל וסיפר להם את הסיפור כהווייתו:

בעת שהגרב"צ היה אברך צעיר בכולל בפוניב'ז למד בחברותא עם הרב קובלסקי, ולמדו ביחד בעיון רב את כל הסוגיות וההלכות של הלכות איסור והיתר. למדו וחזרו על הכל כמה וכמה פעמים, עד שהיו הדברים בהירים וברורים כשלמה. כאשר סיימו ללמוד את הכל, החליטו שכדאי מאוד להבחין על כך אצל אחד מגדולי התורה, והסכימו שכדאי מאוד לעלות לירושלים אל הרב מטשעבין להבחין אצלו, ולראות האם באמת זכו לקנות את תלמודם בידם, וההלכות עם

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

האם אדם מחויב למסור את כל ממונו כדי להימנע משמיעת לשון הרע ורכילות?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים':

לכאורה לאו שאין בו מעשה, הביא ב'עיקרי דינים' בשם הריב"ש שאף בלאו שאין בו מעשה צריך למסור כל ממונו, וכן דעת הגר"ח קנייבסקי. והוסיף ב'עיקרי דינים' שייטכן שגם להסוברים שלאו שאין בו מעשה הוא כעשה ואין מחויב למסור כל ממונו בשביל כך, יתכן שבאיסור שמיעת לשון הרע הדין שונה, וכן דעת הגר"נ קרליץ, שמסתבר שנחשב כ'קום ועשה', כיוון שעושה מעשה חיובי של שמיעה. והגר"א גניחובסקי הסתפק בזה, אולם כתב שדלעת הריב"ש הנ"ל ודאי חייב למסור את כל ממונו.

ואם יחליט שאינו רוצה בשמיעת הדיבורים האסורים, לדעת ה'עיקרי דינים' מכל מקום מעמיד עצמו בסכנה שמא כן יתקבלו הדברים בלבו. ודעת הגר"נ קרליץ, שכיוון שלא ניחא ליה בשמיעת הדברים, והקבלה בלב מגיעה אליו ממילא, לא נחשב כ'קום ועשה' ואינו מחוייב למסור את כל ממונו (אלא רק לדעת הריב"ש הנ"ל שגם בלאו שאין בו מעשה מחוייב למסור את כל ממונו).

בסעיפים הנלמדים היום בסדר הלימוד היומי כותב ה'חפץ חיים', כי כמו בכל שאר לאוין, אסור לדבר לשה"ר גם במקום של הפסד, ואפילו יישאר מחוסר פרנסה. ולדוגמה, אדם שעובד אצל אנשים שאין בהם ריח תורה, ואם ישמור פיו יחזיקו אותו לטובה ופתי ויפטר אותו - אין זה מתיר לו לדבר לשון הרע, ומחוייב לתת את כל אשר לו ולא לעבור.

בביאורים ומוספים מביאים על כך את דברי המשנ"ב (תרנ"ו סקי"ג), שאף אם יצטרך לחזור על הפתחים אי אפשר להתיר עבור זה איסורי תורה, וכן כתב לקמן ב'חפץ חיים' שפשוט לכל יודעי דת ודין, שדבר זה שאינו יכול לפרנס את בני ביתו - אינו נכלל בגדר סכנת נפשות שיהיה מותר לעבור משום כך על לאו מן התורה, ואף לא לעבור על איסורים מדרבנן. וכן כתבו עוד פוסקים, שאפילו על שבות דשבות אסור לעבור משום הפסד ממון, עיי"ש הטעם.

ולענין הפסד כל ממונו כדי להימנע משמיעת לשון הרע ורכילות, שהוא